

Nagyragadozókkal való együttélést elősegítő regionális és lokális fórumok (platformok) létrehozása

Szerződésszám nr. 07.027739/2017/771819/SER/ENV.D.3

Hargita megyei Nagyragadozó Platform

Ötödik munkamegbeszélés

2019 április 25

A jelentés szerzői: Demeter László, Sólyom Andrea, Hartel Tibor, Valeria Salvatori

Tartalomjegyzék

1. A platformok általános módszertana	3
2. Az eddigi eredmények	3
3. A 2019 április 25-i megbeszélés	3
4. Napirend és bemelegítő beszélgetés	3
5. A résztvevők köre	6
6. Probléma- és célelemzés eredményeinek összehasonlítása	6
7. Az érdekek elemzése	10
8. Kritériumrendszer a tevékenységek prioritizálásához	12
9. A megbeszélés kiértékelése	13
10. Következő lépések	13
1. FÜGGELÉK: A résztvevők listája	13
2. FÜGGELÉK: Kiértékelés	14

Ez a jelentés a Európai Bizottság Környezetvédelmi Igazgatósága által megrendelt, a nagyragadozókkal való együttélést elősegítő platformok létrehozására szolgáló, 07.027739/2017/771819/SER/ENV.D.3 számú projekt keretében készült, amelyet az olaszországi Alkalmazott Ökológiai Intézet koordinál, együttműködésben az Adelphi Consult csoporttal, az Európai Területtulajdonosok Szervezetével és a következő szakértőkkel: Dr. Juliette Young, Prof. Steve Redpath, Dr. Yorck Graf von Korff és Dr. Estelle Balian.

További információkért kérjük látogassa meg a platformok weboldalát

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/regional_platforms.htm

1. A platformok általános módszertana

A megbízatás keretében kidolgozott munkamódszer alapján a platformok létrehozása három lépésben zajlik:

1. A helyi viszonyok felmérése: a helyszínek meglátogatása, a létező dokumentumok elemzése, helyi érdekcsoportokkal végzett interjúk;
2. A platform elindításához szükséges feltételek kielemezése és esetleges működési szabályrendszer kialakítása;
3. A platform megbeszéléseinek lebonyolítása szakértő facilitátor segítségével.

A platformban való részvétel által az érdekeltek

- meghatározhatják álláspontjaikat, érdekeiket a nagyragadozók problémájával kapcsolatosan;
- megérthetik más érdekcsoportok álláspontját és értékrendszerét;
- közös pozíciókat fogalmazhatnak meg és remélhetőleg egy sor olyan tevékenységet azonosítanak, amelyekkel javítható a nagyragadozók menedzsmentje.

2. Az eddig elért eredmények összefoglalása

Az első megbeszélésre 2019 január 11-én került sor, amelyen a jelenlévők megerősítették részvételi szándékukat a felvázolt participatív döntéshozási folyamatban, és elfogadtak egy előzetes küldetésnyilatkozatot (mission statement) a csoport számára. A továbbiakban három, nagyjából homogén csoportban problémaelemzés zajlott a problémafák készítésének módszerével. A három csoport a gazdák-méhészek, a vadászok-erdészek és a vidékfejlesztési-természetvédelmi civil szervezetek voltak.

A második alkalommal 2019 február 11-én folytatták a problémaelemzést és átalakították a problémafákat megoldásfákká. A megbeszélésen papírra vetett problémafákat a későbbiekben digitalizálta a facilitáló csapat. A civil szervezetek problémafája a második és harmadik megbeszélés között készült el. Ebben a periódusban az országos medve akcióterv alapján is készült egy célfa.

A harmadik megbeszélésre március 11-én került sor. Ez alkalommal a három fő érdekcsoport célfáit hasonlították össze, érdekelemzést végeztek és megvitattak egy kritériumrendszert,

ami alapján a tevékenységeket rangsorolni lehet. Mindhárom célfa tartalmazza az információ, tájékoztatás és nevelés, a kármegelőzés és kompenzáció, a finanszírozás, a vadgazdálkodás, az intézményi és törvényi háttér javításának szükségességét. A vadgazdálkodók és gazdák célfája tartalmazza az a szükségletet, hogy a helyi szereplők legyenek megbízva megfelelő kompetenciákkal a döntéshozásra bízva, a civil szervezetek és vadászok célfája tartamazza a zavarás csökkentését, a tudományos kutatást és turizmust. Az érdekek elemzése során a legtöbb hasonlóság a természetes élőhelyek zavarása, a sürgősségi esetek kezelése és a törvényi hiányosságok pótlása területén voltak. Hasonló érdeket fejeztek ki a kármegelőzésre, a károk megtérítésére, a természetes élőhelyek minősége, oktatás-tájékoztatás és tudományos kutatás területén. Különböző vagy ellentétes véleményeket fogalmaztak meg a medvehelyzetről általában, a finanszírozással és turizmussal kapcsolatban. Ezt követően a tevékenységek rangsorolásához használt kritériumokról történt vita.

A negyedik megbeszélés április 8-án zajlott. A résztvevők véglegesítették a tevékenységek prioritizálásához szükséges kritériumrendszert és vegyes csoportokban dolgoztak lehetséges megoldásokon, összeállítottak egy tevékenységlistát amelyek által javítható lenne a jelenlegi helyzet.

3. A 2019 április 25-i és május 20-i megbeszélés

A találkozókra a csíkszeredai Sapientia EMTE épületében került sor 9.00 és 13.00 óra között.

A megbeszélések céljai:

- a tevékenységek prioritizálása;
- a rangsorolás alapján fontosabbnak tartott tevékenységek részletes kidolgozása.

4. A többkritériumos prioritizálás folyamata

Minden résztvevő kapott egy pontozólapot, amelyen szerepeltek az előző alkalommal összeállított tevékenységek, és ezeket négy szempont szerint kellett pontoznia mindenkinek. Ezt követően a pontozólapokat a moderátorok számítógépes táblázatba (Excel) vezették be. A bevezetés során minden résztvevő pontozása a neki megfelelő csoportba került. Az április 25-i megbeszélésen 9 személy tudott részt venni, többen hiányoztak egyéb elfoglaltság

miatt. Azok a résztvevők akik nem tudtak jelen lenni utólag végezték el a pontozást és elektronikusan beküldték a pontozólapokat.

A tevékenységek, témák rangsorának kialakítása a következő algoritmus szerint zajlott: 1. a kritériumok kiválasztása és súlyozása, 2 minden résztvevő pontozza az összes tevékenységet a kritériumok szerint, minden tevékenységet a négy kritérium szerint 1-3 között értékelve, ahol egy a legkisebb, 3 a legnagyobb érték, 3. a résztvevők szavazólapjai három csoportba kerülnek besorolásra: civil szervezetek, vadászok-erdészek, gazdák-méhészek, 4. minden csoport esetében egy átlag pontszám-értéket számítunk minden kritérium szerint, 5. a súlyozott kritérium pontszámokat átlagoljuk. Ekkor megkapjuk a három érdekcsoport pontozását minden tevékenységre. A teljes platform prioritizálása a három csoport átlag pontszámából derül ki, ugyanakkor összehasonlíthatóak a csoportok egymás között és vizsgálható a csoporton belüli szórás is, vagyis hogy mennyire térnek el egy csoporton belül is az adott tevékenységek pontozásai.

Összesen a platform 21 tagja végezte el a pontozást, 8 civil, 6 vadász és 7 gazda.

1. ábra. A pontozáshoz használt adatlap

Kritériumok, mindegyiket 1-3 között kell pontozni, 3 a legmagasabb pontszám, 1 a legalacsonyabb	Sürgősség	Időigény	Térbeli lépték	Hasznosság	súlyozás
1 vadkármelegelőzés villanypásztorokkal, medvebiztos kukákkal					sürgősség = mennyire fontos az adott tevékenység minél hamarabb, minél szélesebb körben megvalósuljon 9.12
2 gazdák segítése a károkkal kapcsolatos ügyintézésben					időigény = a projekt futamideje, 1.5 év alatt megvalósítható: 1él év 3 pont, egy év 2 pont, másfél év 1 pont 7.29
3 képzés falugazdászoknak a medvekárok megelőzésében is					térbeli lépték = mekkora területet érint: az egész megyét 3 pont, a megyének egy részét, térséget 2 pont, egy-két kis területet, gazdát 1 pont 7.45
4 helyi munkacsoport a károk vizsgálatára, kármelegelőzésre					hasznosság = mekkora az esélye annak, hogy a projekt ideje alatt a tevékenység elője a célját, illetve mennyire járul hozzá a probléma megoldásához, enyhítéséhez 9.5
5 helyi intervenció csoportok képzése					
6 motoros szabadidőcsoport megképzése					
7 erdei gyümölcs szedés szabályrendszerének kialakítása					
8 etetés szabályozása					
9 erdei gyümölcs alapozótanulmányok megfelelő minőségének biztosítása					karikázza be azt a csoportot amelyikbe tartozik GAZDA-MÉHÉSZ
10 élőhelyvédelem , telelőhelyek védelme, utak lezárása, a gyalogos, túrasíval történő közlekedés turistaösvényekre korlátozása					VADÁSZ-ERDÉSZ
11 vadákelők kijelölése köztutakon					TERMÉSZETVÉDŐ-VIDÉKFEJLESZŐ-TURISZTIKAI SZERVEZET
12 nyugalmi zónák, vadfődek kijelölése, létrehozása					
13 minisztérium tájékoztatása a vadászárságok bevételeiről,					
14 vadászárságok érdekvédelme, medvevadászati jövedelemkiesésének pótlása					
14 intervenció kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása, megfelelően szabályozott vadászattal					
15 szakmai konferencia medvről, ember-medve együttélésről, védelemről és vadgazdálkodásról					
16 szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése megfelelő csatormákon					
17 etetés hatásainak vizsgálata					
18 medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadászárságok bevonásával					
19 medve orvvadászat kutatása					
20 jó gyakorlatokat népszerűsítő felület létrehozása és online marketinges szakember a szakmailag korrekt, tudományos szempontból helyes információk népszerűségének növelésére					
21 közvetlen kapcsolat a helyi lakossággal, a lakosság megfelelő, rendszeres tájékoztatása, a vadászárságok és más szakmai körök bevonásával					
22 turisták megfelelő tájékoztatása a turisztikai egységeken keresztül					
23 medveközpontú turisztikai brand kialakítása					
24 medveturizmus felmérése					
25 medveturizmusra vonatkozó szabályrendszer kialakítása					
26 medve turisztikai/védelmi/gazdálkodási alap létrehozása					

A legnagyobb értékelést a következő tevékenységek, csoportok kaptak

1. Intervenciós kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása, megfelelően szabályozott vadászattal
2. Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadásztársaságok bevonásával
3. Szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése megfelelő csatornákon
4. Medveturizmusra vonatkozó szabályrendszer kialakítása
5. Gazdák segítése a károkkal kapcsolatos ügyintézésben
6. Minisztérium tájékoztatása a vadásztársaságok bevételeiről, vadásztársaságok érdekvédelme, medvevadászat jövedelemkiesésének pótlása
7. Vadkármegelőzés villanypásztorokkal, medvebiztos kukákkal
8. Helyi intervenciós csoportok képzése
9. Motoros szabadidősport megfékezése
10. Közvetlen kapcsolat a helyi lakossággal, a lakosság megfelelő, rendszeres tájékoztatása, a vadásztársaságok és más szakmai körök bevonásával

A civilek a következő tevékenységeket értékelték magasabb pontszámmal

1. Vadkármegelőzés villanypásztorokkal, medvebiztos kukákkal
2. Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadásztársaságok bevonásával
3. Szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése megfelelő csatornákon
4. Jó gyakorlatokat népszerűsítő felület létrehozása és online marketinges szakember a szakmailag korrekt, tudományos szempontból helyes információk nézettségének növelésére
5. Etetés szabályozása

A vadászok a következő tevékenységeket értékelték magasabb pontszámmal

1. Szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése megfelelő csatornákon
2. Minisztérium tájékoztatása a vadásztársaságok bevételeiről, vadásztársaságok érdekvédelme, medvevadászat jövedelemkiesésének pótlása
3. Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadásztársaságok bevonásával

4. Intervenció kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása, megfelelően szabályozott vadászattal
5. Nyugalmi zónák, vadföldek kijelölése, létrehozása

A gazdák a következő tevékenységeket értékelték magasabb pontszámmal

1. Intervenció kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása, megfelelően szabályozott vadászattal
2. Gazdák segítése a károkkal kapcsolatos ügyintézésben
3. Medveturizmusra vonatkozó szabályrendszer kialakítása
4. Helyi munkacsoport a károk vizsgálatára, kármegelőzésre
5. Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadászárságok bevonásával

A legmagasabbra rangsorolt és a legkisebb pontszámot kapott tevékenységek közötti különbség a civilek esetében volt a legkisebb, 5 pont, a vadászok esetében 12 pont, a gazdák esetében a legnagyobb, 15 pont.

Kisebb szórású tevékenységek azok, amelyek esetében a csoportok értékelése hasonló. Ezek a következők: a medvepopuláció vizsgálata (1.2), kármegelőzés (0.5), szakmailag helyes információk terjesztése (1.9), intervenció csoportok képzése (1.8).

Nagyobb szórású tevékenységek, amelyek esetében a csoportok közötti különbségek nagyobbak: vadászat (3.7), gazdák segítése az ügyintézésben (3.9), turizmus szabályrendszere (2.7), vadászok érdekvédelme (2.9).

1. táblázat. A tevékenységek rangsorolása a három csoport által és a teljes platform átlaga és szórása. c- civil szervezetek, v- vadgazdák és erdészek, g- gazdák és méhészek. A tevékenységek csökkenő sorrendben vannak rendezve az átlag pontszám szerint.

	Tevékenység	c	v	g	átlag	szórás
1	Intervenció kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása megfelelően szabályozott vadászattal	24.8	28.4	32.2	28.47	3.73
2	Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata	26.8	28.9	28.8	28.14	1.20
3	Szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése	26.6	29.9	26.5	27.64	1.92
4	Medveturizmusra vonatkozó szabályrendszer kialakítása	25.8	25.9	30.5	27.39	2.72

5	Gazdák segítése a károkkal kapcsolatos ügyintézésben	25.0	24.7	31.7	27.13	3.93
6	Minisztérium tájékoztatása a vadásztársaságok bevételeiről, érdekvédelem, medveadászat jövedelemkiesésének pótlása	23.8	29.3	28.1	27.05	2.90
7	Vadkármegelőzés villanypásztorokkal, medvebiztos kukákkal	26.8	26.9	25.9	26.54	0.54
8	Helyi intervenció csoportok képzése	24.6	26.8	28.1	26.53	1.79
9	Motoros szabadidősport megfélemezése	24.3	26.4	28.6	26.41	2.14
10	Közvetlen kapcsolat a helyi lakossággal, a lakosság megfelelő, rendszeres tájékoztatása	24.9	26.3	28.0	26.39	1.55
11	Helyi munkacsoport a károk vizsgálatára, kármegelőzésre	23.9	25.8	29.4	26.36	2.81
12	Jó gyakorlatokat népszerűsítő felület létrehozása és online marketinges szakember a szakmailag korrekt, tudományos szempontból helyes információk nézettségének növelésére	26.5	23.2	27.9	25.86	2.39
13	Étetés szabályozása	26.0	23.7	26.2	25.30	1.41
14	Élőhelyvédelem, teleshelyek védelme, utak lezárása, a gyalogos, túrasíval történő közlekedés turistaösvényekre korlátozása	23.9	26.9	24.9	25.24	1.54
15	Medve turisztikai/védelmi/gazdálkodási alap létrehozása	24.8	22.8	26.9	24.85	2.06
16	Nyugalmi zónák, vadföldek kijelölése, létrehozása	24.1	28.4	21.7	24.70	3.40
17	Képzés falugazdászoknak a medvekárok megelőzésében is	25.5	22.3	25.9	24.59	1.99
18	Turisták megfelelő tájékoztatása a turisztikai egységeken keresztül	23.8	23.3	25.4	24.17	1.13
19	Medveközpontú turisztikai brand kialakítása	22.3	24.8	24.9	23.99	1.46
20	Erdei gyümölcs gyűjtés szabályrendszerének kialakítása	24.1	22.3	25.2	23.88	1.50
21	Szakmai konferencia a medve témában	23.4	22.2	24.4	23.34	1.10
22	Vadátkelők kijelölése közutakon	21.4	26.3	22.2	23.28	2.62
23	Medveturizmus felmérése	24.0	21.2	24.5	23.24	1.79
24	Étetés hatásainak vizsgálata	21.4	22.8	22.9	22.38	0.84
25	Orvvadászat kutatása	22.4	19.8	19.6	20.57	1.58
26	Erdei gyümölcs alapozótanulmányok megfelelő minőségének biztosítása	22.6	17.2	17.0	18.93	3.18

9. A tevékenységek részletes kidolgozása

Az április 25-i megbeszélésen a pontozások összesítését követően a tevékenységek részletes kidolgozása volt a téma. A jelenlevők a következő tevékenységekre helyeztek nagyobb hangsúlyt:

- Medvepopuláció nagyságának, összetételének, ökológiájának vizsgálata a vadásztársaságok bevonásával: a Pogányhavas fiókszervezet a Megyei Tanács támogatásával végez egy pilot projektet, amelyet folytatni és kiegészíteni kellene. Ezt

a megyében tevékenykedő vadgazdálkodási kutatók és ökológus kutatók együttműködése által lehetne elmélyíteni. Ehhez először a módszertanokat kell kidolgozni, finanszírozási forrásokat találni, kiképezni a felmérésekben résztvevő személyzetet, megszervezni a felméréseket.

- Intervenciós kvóta és populációszabályozási kvóta alkalmazása, megfelelően szabályozott vadászattal. Ez elsősorban lobbitevékenységet igényel, de hosszabb távon támaszkodhat a felmérések eredményeire. Jelenleg ezt a szakmai lobbitevékenységet a Zetelaka és társai vadásztársaság végzi.
- Motoros szabadidősport megfékezése. Az ellenőrizetlen szabadidős motorozás zavarást jelent a vadállományra nézve. Léteznek helyi kezdeményezések, védett területeken, önkormányzatok, közbirtokosságok részéről. A hatóságok és a helyi érdekeltek közötti kitartó együttműködésre van szükség a témában.
- Nyugalmi zónák, vadföldek kijelölése, létrehozása. A vadgazdálkodók részéről egyetértés van abban hogy fontosak ezek a létesítmények, ám sokszor a pénzügyi korlátok miatt nem kerül sor ezeknek a létesítésére. További akadályt jelent az európai uniós gyepvédelmi szabályozás, ami tiltja az állandó gyepterületek felszínének csökkentését. Szabályozásra, támogatásra van szükség ahhoz, hogy funkcionális vadföldeket lehessen létrehozni, üzemeltetni.
- Szakmailag, tudományos szempontból helyes információk terjesztése megfelelő csatornákon
- Medveturizmusra vonatkozó szabályrendszer kialakítása. Jelenleg hiányzik a törvénykezésből, miközben több turisztikai célú medveetető létezik. Ez egy alternatív jövedelemforrás is lehet a vadásztársaságoknak, de problémát is képezhet, hozzájárulhat a medvék habituációjához, ugyanakkor bizonyos esetekben csökkentheti a károkat. Nincsenek részletes kutatások az etetés hatásairól az országban, a nemzetközi szakvélemények ellenzik az etetéssel összekapcsolt turizmust.
- Helyi intervenciós csoportok képzése. Szükséges megfelelő felszerelés beszerzése, a legfontosabb eszköz egy altatólövedékes fegyver lenne, ezenkívül megfelelő személyek betanítása és csapatok szervezése, amelyekben állatorvosok is részt vesznek.
- Vadkármegelőzés villanypásztorokkal, medvebiztos kukákkal. A Megyei Tanács korábban működtetett egy villanypásztor programot. A gazdák körében az utóbbi években nagyon elterjedt technológia, elsősorban legelők bekerítésére, de vadkárok megelőzésére, vagyonvédelemre is használják például Tusnádfürdön. A sikeres

használat a megfelelő felszerelésen és üzemeltetésen múlik. A technológia alkalmazásának természetesen költségei vannak, nem minden gazda vagy ház és területtulajdonos tudja megengedni magának professzionális minőségű rendszer felszerelését, üzemeltetését. A medvebiztos kukák településekre bejáró medvék esetében használatosak, a háztartási hulladékhoz való hozzáférés megakadályozására. Ilyen kukákat működtetnek Tusnádfürdőn és a Szent Anna-tónál. Előfordult hogy a medvék megtanulták kinyitni, feborítani az ilyen kukákat, illetve a lakosság esetenként nehezen tudja használni őket.

Az április 25-i megbeszélésen abban állapodtak meg, hogy információkat gyűjtenek a tevékenységek költségigényéről, részleteiről.

A május 20-i megbeszélésen DL beszámolt a firenzei és brüsszeli eseményekről és sajtótájékoztatóra került sor a végleges eredményekről.

A közös nevező a villanypásztorok voltak.

9. Következő lépések

Ezekkel a megbeszélésekkel lezárult a participatív döntéshozás folyamata. A következőkben a tevékenységek részletes kidolgozására és megvalósítására kerül sor.

1. függelék: A résztvevők listája

2019 ápr 25

NÉV	Szervezet / érdekcsoport
Farkas Tibor	Gyimesvölgyi Biogazda Egyesület Organic Farmers Association of Gyimes Valley
Hadnagy Lehel	Szilos Vadásztársaság Szilos Hunters' Association
Benke József	Zetelaka és Társai Vadász és Horgász Egyesület Zetelaka Hunters' and Anglers' Association
Farkas Attila	Ökoszisztéma Menedzsment Egyesület

	Association on the Management of Ecosystems
Nyíró Gergely	Hargita Megyei Fiatal Gazdák Egyesülete Association of Young Farmers of Harghita County
Simó Attila	Zetelaka Erdőrendészeti Hivatal Private Forestry of Zetelaka
Kopacz Emőke	Hargita Megye Tanácsa Harghita County Council
Török Imre	Homoród-Küküllő Leader Egyesület Leader LAG Homorod-Târnava Mare
Kovrig Zoltán	Nyárádmenti Kistérségi Társulás Valea Nirajului Microregional Association
Lőrinczi-Mátéfi Tibor	Csíkszépvízi Magánerdészet Private Forestry of Frumoasa
Lázár Tibor Zöldi István	Hargita Megyei Méhész Egyesület Harghita County Beekeepers' Association
Kiss Előd-Gergely	Hargita Népe Napilap County newspaper Hargita Népe
Imecs István	GeoACCENT Természetvédelmi Egyesület GeoACCENT Nature Protection Association
Dósa Elek-Levente	Pro Szent Anna Egyesület, Szent Anna Közbirtokosság Asociația Pro Szent Anna, St Anna Land Owners Association

2. függelék: A használt projekt adatlap

A tevékenység - ötlet neve	
A tevékenység fontos elemei (részletei)	
Értelme / hasznai	

Kik lennének a haszonélvezők?							
Milyen egyéb tevékenységekhez kapcsolódik?							
Milyen erőforrások szükségesek hozzá (pénz, idő, tudás)?							
Pontosan mire kellene költeni a pénzt? Hogy járul hozzá ez a várt eredményekhez?							
Ki vagy kik a kezdeményezés koordinálói, "zászlóvivői" (felelős személy és intézmény neve)							
Konkrét lépések a megvalósuláshoz, időkeret. Ki felel az egyes lépésekért?	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Mit?</th> <th>Ki?</th> <th>Mikor?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Mit?	Ki?	Mikor?			
Mit?	Ki?	Mikor?					